

Innst. S. nr. 121

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:8 (2003-2004)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Arne Sortevik og Karin S. Woldseth om innføring av elevers rett til fritt skolevalg på videregående skole

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for at all norsk ungdom, fra høsten 2004, sikres rett til fritt skolevalg i den videregående skole."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Karita Bekkemellem Orheim, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Arne Sortevik, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representanten Jan Simonsen, viser til dokumentet.

Komiteen har merket seg at utredningen, som er foretatt av Stortingets utredningsseksjon, viser at det er store forskjeller fra fylke til fylke når det gjelder inn-taksordning i videregående skole.

Komiteen viser til at det i en rekke fylker er slik at elever til videregående skole kan søke fritt over hele

fylket. Søkerne har rett til å komme inn på ett av de tre grunnkursene de har satt opp, og blir fordelt etter karakterer fra grunnskolen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, viser til at det i dag er fylkeskommunen som avgjør reglene for inntak.

Flertallet mener at fylkeskommunen som skoleeier er den som fortsatt bør avgjøre dette. Flertallet viser til at geografiske forskjeller, ulik skolestruktur og behov for skoleskyss i de ulike fylkene tilsier at det ikke vil være formålstjenlig med lovendringer som innebærer at skoleeier fratras rett til å vedta egen inn-taksordning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til at fylkeskommunene har ulik praksis når det gjelder kriterier for søkning til videregående opplæring. Enkelte fylker gir elevene frihet til å søke seg til den skolen de ønsker seg, uavhengig av hvor skolens beliggenhet er i forhold til elevens bosted. Andre fylker deles inn i regioner som søkerne må holde seg innenfor. Noen fylker går så langt som å kreve at elevene søker videregående opplæring i hjemkommunen. Disse medlemmer er av den oppfatning at dette er en forskjellsbehandling av elevene som blir styrt av hvor i landet eleven bor. Dette er uheldig og et lite rettferdig system. Elevene bør etter disse medlemmers oppfatning ha den samme rett til selv å velge utdanningssted, uavhengig av hvilket fylke de er bosatt i. Unge mennesker i videregående opplæring bruker mye tid på skolen, og burde derfor selv få velge skole. Disse medlemmer ser på muligheten til å selv kunne velge skole som en grunnleggende rettighet som bør være til stede for alle elever i alle fylker.

Disse medlemmer har merket seg at de øvrige partiene i komiteen mener at fylkeskommunen som

skoleeier fremdeles skal bestemme hvorvidt elevene skal få et fritt skolevalg. Dette er betenkelig, da frihet på dette området er viktig for den enkelte elevs motivasjon og lyst til å ta videregående utdanning. Fritt skolevalg vil kunne bidra til å heve kvalitetsnivået i skolen, ved at skolene opplever økt konkurranse og må tilstrebe å gi et godt tilbud for å ha et driftsgrunnlag. Sammen med stykkprisfinansiering - altså at staten betaler skolepenger og at disse følger eleven - mener disse medlemmer at dette vil bidra til økt konkurranse mellom skolene, og økt kvalitet på den undervisningen som formidles.

Disse medlemmer har videre merket seg at geografiske forskjeller, ulik skolestruktur og behov for skoleskyss blir brukt som argumenter fra flertallet i komiteen for ikke å gi elever over hele landet en grunnleggende rettighet til selv å kunne velge skole. Disse medlemmer viser til at de fylker som har gjennomført fritt skolevalg for sine elever, i stor grad har opplevd dette som positivt. Det er slik disse medlemmer ser det viktig å få på plass likebehandling av elever som søker seg til den videregående opplæringen. Det er den enkelte som selv på fritt grunnlag skal kunne søke seg til den skolen som oppleves best og mest riktig for eleven, uavhengig av skolens beliggenhet i forhold til elevens bosted. Disse medlemmer understreker likevel at fritt skolevalg som prinsipp ikke innebærer at alle elever er sikret opptak ved den skolen eleven har som førstevalg. Opptak til den enkelte skole og/eller kurs skal rangeres etter søkerens karakterer. Muligheten for den enkelte elev til å få plass ved ønsket skole/linje/kurs vil etter disse medlemmers syn øke betydelig fordi fritt skolevalg gjør hele landet til søkeområde.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for at all norsk ungdom fra høsten 2004 sikres rett til fritt skolevalg i den videregående skole."

Disse medlemmer viser for øvrig til sitt standpunkt om at fylkeskommunen bør avvikles. Inntil så skjer fullt og helt, er det slik disse medlemmer ser det hensiktsmessig å frata fylkeskommunene ansvaret for de videregående skolene. Etter disse medlemmers syn kan dette gjøres ved å imøtekomme søknader fra kommuner som ønsker å overta driften av videregående skoler samt igangsette arbeid med sikte på omdanning av alle videregående skoler i offentlig eie til aksjeselskap med påfølgende salg av aksjer.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen:

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for at all norsk ungdom fra høsten 2004 sikres rett til fritt skolevalg i den videregående skole.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:8 (2003-2004) - forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Arne Sortevik og Karin S. Woldseth om innføring av elevers rett til fritt skolevalg på videregående skole - bifalles ikke.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 10. februar 2004

Rolf Reikvam
leder

Elsa Skarbøvik
ordfører